

2013-10-15

dnr A124.863/2013, bilaga 7

Partsgemensam information om nytt arbetstidsavtal för Polisen

Rikspolisstyrelsen och Polisförbundet har idag enats om alla detaljer i det nya arbetstids- och semesteravtalet, ASA/Polis. Avtalet innebär bl.a. att arbetstiden för treskiftare sänks. Det nya avtalet träder i kraft den 1 april 2014.

I maj 2013 enades Rikspolisstyrelsen och Polisförbundet om övergripande förändringar i arbetstidsavtalet. Nu har förhandlingarna slutförts även på detaljnivå.

Fr.o.m. den 1 april 2014 gäller – förutsatt att erforderligt IT-stöd finns – ett nytt arbetstids- och semesteravtal för Polisen, ASA/Polis (Lokalt kollektivavtal om arbetstider, arbetstidsberoende ersättningar och semester m.m.). Anledningen till att arbetstids- och semesteravtalen slås ihop är att de är beroende av varandra. Det nu slutna kollektivavtalet innebär att ATA/Polis och det nuvarande semesteravtalet upphör att gälla när det nya avtalet träder ikraft.

Det nya avtalet gäller inte för Säkerhetspolisen. Anledningen till detta är att Säkerhetspolisen inte kommer att införlivas i Polismyndigheten den 1 januari 2015. Säkerhetspolisen har till vissa delar andra behov av arbetstidsbestämmelser än den öppna polisen. Av den anledningen kommer parterna vid Säkerhetspolisen ges rätten att föra egna förhandlingar. I avvaktan på att parterna vid Säkerhetspolisen enas om nya avtal gäller alltså de nu gällande kollektivavtalen, inklusive t.ex. ATA/Polis.

Bakgrund

Ett skäl till införandet av ATA/Polis 2008 var att Polisförbundet och arbetsgivaren ända sedan 1990-talet hade diskuterat hur man skulle kunna finansiera polisens behov av att kunna gå i pension tidigare. Polisarbetet, framförallt för dem som arbetar skift, är tufft och Polisförbundet har därför drivit möjligheten till att tidigare kunna gå i pension. 2008 års uppgörelse innebär att man kan gå i pension tidigare eller, om man väljer att arbeta till dess man är 65 eller äldre, få högre pension.

Pensionslösningen innebär att utöver den tjänstepension som gäller för samtliga statligt anställda så avsätts ytterligare 4,6 procent av lönen till tjänstepension för dem som är anställda inom Polisen.

Grundidén med pensionslösningen har således varit att den sammanlagda livsarbetstiden ska vara densamma som förut. Man ska alltså arbeta sina timmar under färre år än förut för att kunna avsluta sin anställning tidigare.

I och med ATA/Polis hittade parterna en långsiktig pensionslösning som inte innebär att arbetsgivaren måste göra avkall på den samlade resurstiden. En nyckel för att finna tillräcklig finansiering för pensionslösningen var ökad arbetstid. Den ökade arbetstiden träffade samtliga arbetstagare, men treskiftarna bidrog i högre grad till denna finansiering eftersom de fick en större veckoarbetstidsökning än de som arbetar dagtid. Ytterligare en effekt av ATA/Polis är att antalet arbetspass för skiftesarbetare har ökat genom att passen har blivit kortare.

I RALS/Polis 2010-2012 enades parterna om att följa upp tillämpningen av ATA/Polis och att utifrån uppföljningen försöka rätta till sådant som eventuellt skulle behöva rättas till. Parterna lyckades dock inte enas i de förhandlingar som ägde rum 2012. I RALS/Polis 2012-2013 ringade parterna därför tydligare in vad de ville försöka åstadkomma med ett förändrat arbetstidsavtal. Utgångspunkten för diskussionerna skulle vara:

(1) att i enlighet med Polisförbundets yrkanden "tillgodose de krav på god arbetsmiljö och fritid som de arbetstagare som arbetar i treskiftsverksamheten har" och

(2) att göra detta genom att beakta "verksamhetens krav på god hushållning med resurserna (innefattande bl.a. värnande om produktiv tid och flexibilitet)".

Man kan med andra ord förenklat säga att parterna åtog sig att försöka enas om att hitta förbättringar för treskiftarna utan att allmänheten skulle behöva drabbas i negativ bemärkelse. Detta har nu parterna åstadkommit.

Det här innehåller det nya avtalet

ASA/Polis skiljer sig från ATA/Polis på flera punkter.

- 23 arbetspass under en sexveckorsperiod

En förutsättning för att enas var att ha ett gemensamt mål med det nya avtalet. Parterna kunde tidigt i förhandlingarna konstatera att för de arbetstagare som arbetar i en s.k. "klassisk" treskiftslista (i avtalet definierat som de arbetstagare som regelbundet, varmed avses i genomsnitt mer än en gång per vecka, arbetar hela nätter) kan ett riktvärde vara att det i genomsnitt bör förläggas 23 arbetspass under en sexveckorsperiod, om inte verksamheten kräver annat.

Verksamheten tål som huvudregel inte färre än 23 arbetspass under en sexveckorsperiod om man arbetar i klassiskt treskift. 21 arbetspass krävs för att täcka listan. Ytterligare två pass behövs för till exempel utbildning och ytterligare förstärkningsturer. Det kan givetvis bli annorlunda om man åtar sig att arbeta fler nätter. Det omhändertas i så fall av den så kallade tidssnurren i avtalet.

23 arbetspass under en sexveckorsperiod innebär att man i genomsnitt arbetar något färre än fyra (3,83) arbetspass per vecka. Parterna är överens om att detta i kombination med längre viloperioder mellan arbetspassen är en bra arbetstidsförläggning utifrån arbetsmiljöperspektivet. För en enskild kan dock en annan arbetstidsförläggning uppfattas som mer önskvärd. Avtalet ger därför möjlighet, givetvis med beaktande av verksamhetsskäl, till kortare viloperioder mellan arbetspassen. Avtalet ger dock incitament till att i huvudsak förlägga arbetstiden på ett sådant sätt som enligt forskning är det mest hälsosamma, det vill säga genom längre viloperioder mellan arbetspassen.

- Förkortad arbetstid och bestämmelsen om arbetspassens längd

För att kunna minska antalet arbetspass finns i huvudsak två sätt, det ena är att förkorta arbetstiden, det andra är att förlägga längre arbetspass. Det nya avtalet innebär såväl förkortad arbetstid som en utökad möjlighet till att förlägga längre arbetspass. Den förkortade arbetstiden tas omhand genom en ändring i den s.k. tidssnurren, där arbete under nätter (klockan 03-06) ger större arbetstidsförkortning i det nya avtalet jämfört med i ATA/Polis. Utöver detta sänks arbetstiden ytterligare för arbetstagare med periodplanerad eller veckoplanerad arbetstid. Hur stor arbetstidssänkningen blir beror i slutändan på hur arbetstiden faktiskt förläggs. Parternas intention har dock varit att sänka arbetstiden för en treskiftare med ca 35-55 minuter i genomsnitt i veckan.

Vad gäller arbetspassens längd gäller fortsatt att ett normalt arbetspass är 7-9 timmar långt. Om ett i förväg förlagt arbetspass i dygnet-runt-verksamheten till någon del sammanfaller med veckoslut omfattar dock detta istället normalt 8-10 timmar. Detsamma gäller när det i övrigt finns godtagbara skäl för det.

Bestämmelserna om förkortad arbetstid och utökad möjlighet till längre arbetspass under frekvent tid kombinerat med den övergripande principen om 23 arbetspass under en sexveckorsperiod innebär att det blir mycket tydligare hur arbetstiden ska förläggas. På detta sätt har de lokala parterna samtidigt konstruerat ett regelverk där såväl verksamhetens som arbetsmiljöns krav tillgodoses.

Så finansieras minskad arbetstid

För poliser gäller att pensionsavsättningen till Kåpan Extra för framtida poliser skjuts fram två år, räknat från aspiranttiden. Härutöver har compensationen för den ökning av arbetstiden som uppstår när nationaldagen infaller på en lördag eller söndag jämfört med när annandag pingst var helgdag omhändertagits.

Tillämpningen av ASA/Polis ska följas upp

Det nya regelverket behöver få tid för att implementeras. Detta i kombination med införandet av Polismyndigheten den 1 januari 2015 medför att parterna är överens om att tillämpningen av ASA/Polis ska följas upp när avtalet har varit ikraft i två år, i syfte att se om tillämpningen överensstämmer med parternas intentioner.

BM

Parternas uttalanden med anledning av uppgörelsen

– Det är inte okomplicerat att hitta en lösning som innebär en arbetstidsminskning och samtidigt fungerar utifrån verksamhetens behov. Att vi nu lyckats med detta är en framgång. Att denna fråga dessutom har lösts nu är extra glädjande med tanke på den stora omorganisationen 2015. Vi är också nöjda över att ha kunnat undanröja de otydligheter som identifierades vid den partsgemensamma uppföljningen av arbetstidsavtalet, vilket borgar för en mer enhetlig tillämpning över landet. Detta är naturligtvis extra viktigt inför 2015, säger Magnus Lundström, förhandlingschef Rikspolisstyrelsen.

– Det känns bra! Trots att det tidvis känts som att vi som parter stått väldigt långt från varandra i diskussionerna har jag in i det längsta hyst en förhoppning om att kunna hitta en lösning som i alla fall till vissa delar tillgodoser de krav på god arbetsmiljö och fritid som de arbetstagare som arbetar i treskiftsverksamheten har. Polisförbundet vill ta ansvar för en väl fungerande polisverksamhet med goda villkor för alla våra medlemmar. Arbetet med att skapa bättre förutsättningar för ett fungerande livspussel för våra medlemmar måste och kommer alltid att fortsätta, säger Björn Kellerth, förhandlingschef Polisförbundet.

Punktlista på vad som huvudsakligen ingår i uppgörelsen (förändringar i förhållande till nuvarande bestämmelser)

- Förkortad arbetstid 1: Förkortad "grundarbetstid" för arbetstagare med periodplanerad eller veckoplanerad arbetstid. Den genomsnittliga grundarbetstiden sänks från 38 timmar och 37 minuter till 38 timmar och 30 minuter per vecka.
- Förkortad arbetstid 2: Ändring av den individuella delen av helgdagskompensationsberäkningen för arbetstagare med periodplanerad eller veckoplanerad arbetstid. Istället för att få 2 bonustimmar för minst 8 timmars arbete under helgdag får arbetstagaren 15 bonusminuter för varje arbetad timme. Exempelvis får arbetstagaren 2 bonustimmar och 15 bonusminuter för ett arbetspass som är 9 timmar. Dessutom får arbetstagaren bonustid även för sådana "strötimmar" som enligt ATA/Polis inte kvalificerar till bonustid. Exempelvis får arbetstagaren 1 bonustimme och 30 bonusminuter vid arbete kl. 18-03 under annandag jul.
- Förkortad arbetstid 3: Ändring av "tidssnurren". Arbete kl. 03-06 under vardagar genererar 23 istället för nuvarande 15 minuter i "tidssnurren". Arbete kl. 03-06 under veckoslut genererar 46 istället för nuvarande 30 minuter i "tidssnurren". Den sammanlagda effekten av ändringen i "tidssnurren" motsvarar i en klassisk treskiftslista ca 35-42 minuter per vecka.
- Nytt sätt att beräkna arbetstid under perioder då det infaller helgdagar för arbetstagare med periodplanerad eller veckoplanerad arbetstid som omfattas av 5 § 2 mom.
- Nytt sätt att beräkna arbetstiden vid vissa utrikes förpassningsresor.
- Ett i förväg förlagt arbetspass omfattar normalt 7-9 timmar. Om ett i förväg förlagt arbetspass i dygnet-runt-verksamheten till någon del sammanfaller med veckoslut omfattar dock detta istället normalt 8-10 timmar. Detsamma gäller när det i övrigt finns godtagbara skäl för det. Denna bestämmelse är, tillsammans med arbetstidsförkortningen, kopplad till ett riktvärde som säger att treskiftare, som de definieras i avtalet, bör arbeta 23 arbetspass under en sexveckorsperiod.

- Förtydligande angående möjlighet till kortare viloperioder än 11 timmar mellan arbetspassen.
- Betald vila under arbetstid, benämnd 11-8-principen. Ska läsas tillsammans med föregående punkt. En förutsättning för att den betalda vilan ska slå till är att viloperioden är minst 11 timmar. Om arbetstagaren själv vill komprimera arbetstiden får denne dock själv stå risken för eventuell brist i vila.
- För att tidförskjutningstillägg ska utbetalas krävs att den förskjutna arbetstiden fullgörs. Samtidigt ändras spärren för nästkommande vecka som slår till när en arbetstagare har fått sin arbetstid tidförskjuten två arbetsdagar i rad till att kunna innebära ytterligare en tidförskjutning under därpå följande vecka.
- Beredskapstillägget nästintill fördubblas.
- Jourstillägget nästintill fördubblas.
- Arbetstagare som fullgör ett fristående arbetspass under restid ska ersättas för hela den fullgjorda arbetstiden, dock minst med en (1) timme.
- Den maximala begränsningsperiodens längd, dvs. den maximala tid på vilken den genomsnittliga arbetstiden ska beräknas, ändras från 6 till 12 månader.
- Enskilda överenskommelser om förtroendearbetstid gäller tillsvidare med 1 månads uppsägningstid.
- Värdet som har uppkommit till följd av att nationaldagen har ersatt annandag pingst som helgdag omhändertas.
- För poliser gäller att pensionsavsättningen till Kåpan Extra för framtida poliser skjuts fram två år, räknat från aspiranttiden.